

**Дослідження законодавчого та нормативно-правового регулювання
обігу спортивного харчування в Україні**

Немченко А.С., Міщенко В.І., Винник О.В., Наумик О.М.

Кафедра організації та економіки фармації

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

viktoriamischenko@ukr.net

До спортивного харчування (СХ) відносять групу спеціальних харчових продуктів, що складаються з комплексів вуглеводів і білків, вітамінів, мінералів, мікро-, макроелементів, а також рослинних екстрактів, що виробляються переважно для людей, які ведуть активний спосіб життя, займаються спортом і фітнесом. Цей сегмент ринку динамічно розвивається, через активне зростання інтересу до спорту серед населення. Наразі світовий ринок СХ активно розвивається і оцінюється більш ніж у 10 млрд. дол. США, а вітчизняний – приблизно у 90 млн. дол. США із наявністю значної кількості брендів, переважна більшість яких іноземні. Через постійне оновлення асортименту СХ, регулювання питання їх виробництва та обігу є нагальним питанням сьогодення.

Мета дослідження полягала в дослідженні законодавчого та нормативно-правового регулювання виробництва і обігу СХ в Україні.

У роботі було використано законодавчі та нормативно-правові акти (НПА), з використанням методів системного аналізу, логічного та аналітичного.

Наразі політика українського законодавства діє у напрямі та адаптації національних НПА до відповідних норм ЄС. Законом України від 18.04.2004 р. № 1629 «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» (поточна редакція від 04.11.2018) визначено, що цей процес є пріоритетним напрямом, і до першочергових сфер приведення законодавства у відповідність з європейськими нормами відносяться охорона здоров'я і життя людей та захист прав споживачів.

Згідно з Наказом МОЗ України № 498 від 06.07.2012 р. 498 «Про затвердження Переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи» (поточна редакція від 31.12.2015) аптечні заклади та їх структурні підрозділи мають право придбавати та реалізовувати, окрім ЛЗ «функціональні харчові продукти, харчові продукти для спеціального дієтичного споживання (у тому числі продукти дитячого харчування, харчування для спортсменів та осіб похилого віку), дієтичні добавки, напої, не віднесені до дієтичного/дитячого харчування». Слід відмітити, що закупівля та реалізація СХ

здійснюються аптечними закладами та їх структурними підрозділами лише за умови забезпечення відокремленої зони їх зберігання, на окремих полицях.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини»» (поточна редакція від 06.09.2005) СХ належить до харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання та їх обіг регулюється НПА, що регулюють обіг харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання: «харчові продукти для спеціального дієтичного споживання (використання) - харчові продукти, які спеціально перероблені або розроблені для задоволення конкретних дієтичних потреб, що існують через конкретний фізичний чи фізіологічний стан людини та/або специфічну хворобу або розлад, і які реалізуються як такі, у тому числі продукти дитячого харчування, харчування для спортсменів та осіб похилого віку. Склад таких харчових продуктів повинен значною мірою відрізнятися від складу звичайних продуктів подібного роду, якщо такі звичайні харчові продукти існують, але не можуть бути заміниками лікарських засобів».

Наказ Держспоживстандарту України №28 від 01.02.2005 р. «Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні» не потребував сертифікувати СХ. Наказ втратив чинність 16.03.2018 (підстава - z0194-18). Нової редакції НПА стосовно сертифікації СХ до цього часу ще не прийнято, тому аналізовані товари в обігу на ринку присутні без сертифікації їх виробництва.

Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» (редакція від 13.08.2020) ввів певні зміни й нові принципи, на яких будується ліцензування в країні. У 7 Статті цього Закону приведено перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. У переліку відсутні вимоги до ліцензування господарської діяльності, що пов'язані з обігом СХ в країні.

У вимогах щодо маркування СХ згідно ДСТУ 4518-2008 Національний стандарт України «Продукти харчові. Маркування для споживачів. Загальні правила» встановлено обмеження до маркування пакування СХ, а саме: забороняється використання, медичних термінів і атрибутики та інш.; під час пакування необхідно використовувати тільки ті матеріали, що у встановленому законодавчому порядку дозволені для контакту з харчовими продуктами (при контакті з людським організмом бути безпечними); забороняється надавати на етикетці інформацію про дієтичні властивості СХ.

Таким чином, удосконалення НПА в питаннях сертифікації, ліцензування, безпечності та якості СХ є актуальним питанням та потребує подальших досліджень.